

VAASAN YLIOPISTOLEHTI
3/1993 23.4.1993

Päätoimittaja: Helena Kantanen
Toimittaja: Susanna Kairavuo
Toimitussihteeri: Tarja Salo
Painos: 1700

Osoite: Vaasan yliopisto
PL 297, 65101 Vaasa
Puhelin: 961-3248 224
Fax: 961-3248 208
E-mail: hek@uwasa.fi

ISSN 0788-6624

SISÄLLYS

Perimmäinen kilpailukyky	1
Uutissatoa	2
Vilkas "kehittämishuhtikuu"	5
Kaksi professoria virkaan Vaasassa	7
Väitös Suomen osakeindeksi- johdannaismarkkinoista	11
Artikkeliväitöskirja on nuorelle tutkijalle nopea tapa päästä alkuun	13
Ammattikorkeakoulujen ja yliopiston yhteistyötä pohdittiin Seinäjoella	15
Muutos on kovinta elämää	16
Kymmenen miljoonaa kopiota kolmessa vuodessa on aika paljon	18
Miksi työssä pitää olla tylsää ja työn näköistä? Miksei työpaikka voi olla hauska!	20
Maaailma on pieni sähköisessä muodossa	22
Bill Clintonista todellinen uudistaja?	23
Kääntäminen – manipulaatiota	25
Älyköt ja uusien kokemusten etsijät teatterin suurkuluttajia	26
Rehtorien neuvosto on sivistynyt luotsattava	27
Julkisen sektorin henkilöstö- leikkaukset – huono lamalääke	28
Tuoreet tiedekuntasihiteerit tentissä	29
Mikä on talous?	32
Viides saksan kirjallisuusseminaari Vöyrillä	34
Matkalta: Pohjoismaat ja EY:n aluepolitiikka	35
Suoritettut tutkimukset	36

Perimmäinen kilpailukyky

Jyväskylän yliopistossa järjestettiin maaliskuun lopussa yliopistojen johdolle tarkoitettu seminaari "Yliopistot ja kansallinen strategia", jossa pohdittiin mm. kysymystä siitä, onko yliopistoilla mahdollisuus vaikuttaa kansalliseen selviytymisstrategiaamme – ja selvittää tästä prosessista samalla itsekin hengissä. Seminaarin ajatuksia herättävimmän alustuksen piti maaherra **Kalevi Kivistö**, jonka puheenvuoron keskeisiä kohtia seuraavassa referoin.

Vaihtotasevajaukseen, ulkomaiseen velkaantumiseen, konkurssiin ja suurtyötömyyteen ajautuneen kansantaloutemme perusongelmana on jälleen kerran ollut huonontunut kilpailukyky. Kilpailukykyyn kohentamiseen on jouduttu lähtemään – niinkään jälleen kerran – devalvaatioiden avulla. Tämä asiointi saikin Kivistön pohtimaan kansainvälisen kilpailukykyyn käsitettä syvemmin. Pohdintansa hän perusti mm. presidentti **Clintonin** neuvonantajan ja nykyisen ministerin **Robert Reichin** sekä tutkijaryhmän **Pfaller, Cough ja Therborn** kirjoituksiin.

Perinteisellä, mainittujen tutkijoiden toiminnalliseksi nimittämällä kilpailukyvyllä tarkoitetaan yritysten kykyä myydä tuotteitaan kansainvälisillä markkinoilla, ts. tuotteiden suhteellista hintaa ja laatua verrattuna kilpaileviin ulkomaisiin tuotteisiin. Yritysten toimintaedellytysten kannalta käsite onkin käyttökelpoinen. Valuuttakurssipolitiikka tarjoaa niinkään tehokkaan keinon kilpailukykyyn säätelyä: toteutuneet rajut kurssimuutokset ovat nostaneet tämän hetken kilpailukykyämme ennätyksellisen korkealle.

Toiminnallinen kilpailukyky on kuitenkin käsitteenä ilmeisen kapea-alainen. Kilpailukykyyn syklinen käyttäytyminen kertoo jostakin taustalla piilevästä ongelmasta: perimmäinen kilpailukyky ei ole kunnossa. Mainitut tutkijat määrittelevät kansantalouden perimmäisen kilpailukykyyn kyvyksi saavuttaa korkeat tuotannon-tekijätulot talouden ollessa avoin kansainvälisille markkinavoimille. Maa omaa tällöin korkean tuottavuuden ja laadullista ylivoimaa.

Omaksuttu kilpailukyky näkökulma vaikuttaa myös valittavaan toimintastrategiaan. Toiminnallisen kilpailukykyyn näkökulmasta julkinen sektori (koulutus- ja tutkimustoiminta mukaan lukien) nähdään rasituksena, jonka aiheuttamasta kuormasta kilpailukykyyn heikkeneminen johtuu: tarvitaan julkisten menojen valikoimantonta leikkaamista. Perimmäisen kilpailukykyyn näkökulmasta taas julkisen sektorin supistamistarpeet johtuvat riittämättömästä perimmäisestä kilpailukykyyst: leikkaukset ja supistamiset on kohdennettava harkiten. Reichin ajatukset mukaan kytkien perimmäinen kilpailukyky on parannettavissa vain koulutuksen ja tarkoituksenmukaisen infrastruktuurin tasoa nostamalla, tiedon tasoa ja innovaatioiden kasvualustaa vahvistamalla.

Korkeakoululaitoksen määrärahat supistuvat kahdessa vuodessa lähes 20 prosenttia ja lisää on luvassa. Päättäjät ovat selvästikin valinneet toimintapolitiikkansa suppeamman, toiminnallisen kilpailukykyyn käsitteen pohjalta. Korkeakoulumenotkin nähdään ensisijaisesti kilpailukykyämme rasitteena. Käynnistetyin korkeakoululaitoksen rakenteellisen kehittämisen ohjelman voisi tosin hyvällä tahdolla tulkita yritykseksi tarkastella asioita laajemmasta, perimmäisen kilpailukykyyn ja sen turvaamisen näkökulmasta. Täytyy vain toivoa, että rakenteellisia ratkaisuja tehtäessä kriteerit ovat todella perimmäistä kilpailukykyä tukevia, eivätkä perustu pelkästään lyhyen tähtäyksen säästönäkökohtiin, toiminnallisen kilpailukykyyn tilapäiseen kohottamiseen.

Mistä löytyisi nyt se viisas auktoriteetti, joka osaisi kertoa Suomen korkeakoulupolitiikasta vastaaville päättäjille, että korkeakoululaitosta ei tulisi nähdä kansantaloutemme rasituksena vaan mahdollisuutena, johon juuri nyt tulisi vähiä, vielä suunnattavissa olevia voimavaroja ohjata. Jyväskylän vanhan seminaarin rakentajalla oli tämä viisaus, kun hän kirjoitti seminaarin juhlasalin kattorakenteisiin kehoituksen:

*Vaeltaja, sano Suomelle,
että sen nuorison parasta
tässä harrastetaan.*

Ilkka Virtanen